

Erdélyi Híradó

Kedden, Februarius' 9-dikén $\left(\frac{9}{2}\right)$ 1830

Északám. Eggy Státusok — Spanyolország — Nagybritannia — Frántziaország — Lombard-Venetzia-ország — Hansevárosok — Muszkaország — Görögország — Törökország — Hirdetés

Északám. Eggy. Státusok.

Minekutánna az Eggy. Státusok' első Congress-ülésében az Elölülő Beköszöntőjét a' Képviselőkkel közölték; a' Ház' Tisztviselőinek választásához fogtak: az eddigvalók mind meghagyattak. Az Elölülő Beszédének legelső következése, lett a' Bánknóták' leesése 125. $\frac{5}{4}$ -ről 120-ra. — A' National Gazette szerint, a' mostanában kinyitott cheaspeaké- és delaware-tsatorna' vámjövédelmé, már is 100 dollarra megyen napjában. Egyetlenegy nap', az úgy-nevezett nyugoti zúgókon több Sooner és Saloopment által, 20-nál. — Baltimore-ben megérkeztek. Ney Eugen Gróf, a' Ney Marsal 3-dik fija, és Athanas meg Armand Otranto Grófok, az Otrantói Htzg. Fouchés' fiai. New-Orleansban, az usolsó időben, halt meg a' Sárga-hideglelésben 5500 ember.

Az északamerikai Journálokban, benn van már most a' Welland-tsatorna' kinyitása-felől is a' tudósítás. Ezt a' nagy munkát most 5 esztendeje kezdték, és nagyon sokba-került, de többbe, nem, mint a' mennyit, az abból várható haszon, mind politikai mind kereskedési tekintetben megigazolhat. Egy tartományban sints az egész ó és újj világban annyi földi-tenger mint az Eggy. Státusok' és Canada' határ-szélein. Hanem, éppen a'

két legfontosabb, Erie és Ontario, tavak között volt ekkorig a' közösülés, a' Niagara zúgó miatt meggátolva. Ez az egybeköttetés, megesett már most a' Welland-tsatorna által (így nevezetik egy folyóvíztől, melynek a' neve ugyanaz és a' két tó között fekszik, és a' vizének a' tsatornában veszik hasznát). Két Sooner, egy amerikai és egy ánglus, hajózátk legelőször az Ontario-tóból az Erie-tóba, mellyek szaporán oda értek és az amerikai ágyú padokról örvendezve köszöntötték ágyúszóval.

Spanyolország

Mádríd, jan. 7 — Az időmérés-let, kezd már egyszer gyengülni, a' hideg a' kiálhatatlan fogra lépett volt itt. Murciában, a' bormely pedig a' legerősebbek közé tartozik, megfagyott, és fagyott-darabokban szállították azt tovább, valamint a' pyrenaeumi jeget.

Cadizban halára ítélték 11 tengeri tolvajt, kik a' legborzasztóbb kegyetlenségeket követték-el, kettőt pedig holtig tartó hajó-evezésre: 8 hónapig tartott a' perek.

Allas-ban, Mádrídhöz 10 mérföldre egy faluban, annyi farkas gyűlt egygyüvé, hogy nap-lement után (4 $\frac{1}{2}$ ó-rakor) egy lakos sem mer a' házból ki-menni. Egy Olajárost, a' ki egy öszvér-

rel és egy számmal, mindenik olajjal terhelve, faluról-falura szokott járni, a két terhordó állatokkal együtt, megették a farkasok.

A' Moniteur jelentí Saragossából jan. 8-dikáról, hogy ott, veszedelemben voltak hogy lázzadás támod, mivel' a' népnek se vize se tüze nem volt. Az Ebro és a' Gallego, mellyek a' várost vízzel szokták tartani, befagytak, úgy hogy a' szegényebb rangu népnek se vize, se fája nem volt. (Ezt, talán tsak azok értik, a' kik befagyott foljvizet soha-se láttak). Szerentsére a' tehetősebb lakosoknak, volt víz-gyűjtemények szörnyű nagy korszokban, úgy hogy, a' Felsőség módot látott benne, a' szegényebbeket napouként, a' legnagyobb szükségekben felsegíteni. Tűzrevalója pedig teljességgel semmije se volt a' szegénységnek: mert a' sok hó miatt minden út járhatatlanná lett, 's vizen-se lehetett viáni (a' száukát itt kétszégkivül nem is esmérík). Ilyen, magán segíteni nem tudó állapotban, parantsolták az Előkelők hogy a' sétállókat vagdadják-ki, 's a' város körül sok olajfákat. Ezt a' fat osztották osztán széjjel. Rumford-levest is osztottak ki a' szegényeknek. Ha így marad az idő, úgymond, nem tudom mi lesz belőlünk.

N a g y b r i t a n n i a

A' Morning-Chronicle azt mondja: "Már most hivatali a' dolog: Leopold Printz bizonyosan letett a' helleni thronusról, és valósággal jól tette Ő-Kir. Magassága, hogy Görögország' újjá-születése' gondját egy mérészebb és ügyesebb kézre hagyja. Elég országunk van már nekünk a' mit kormányozzunk. — Ere, a' Morning-Journal azt feleli: "A' Morning-Chronicle: azt jelenti, hogy Leopold Printz nem vállalta-fel Görögország' koronáját, és a' Királyság' nyughatatlanságának elébe tenné a' magános

élet' nyugodalmát. — Mi ára azt feleljük, hogy Leopold Printz úgy vontael magát a' görög koronától, mint a' mesebeli róka a' szőlő-fürtől. Kisült, hogy ez a' választás egy nagy Szeméjnek nem tettett; és, ha hogy abban erőlködtek volna; bajos lehetett volna a' frantzia Ministeriumnak. Az okos ág. Gen. tehát, hátrálót trombitált, és a' thronus-kerecsőt ára vette, venné magára ezt a' diplomatikai veszteséget.

Madrasi tudósítások szerént, a' Bombay-i Gouverneur, Sir John Malcolm, a' Bentink Lord' példája szerént Bengaleban, megengedte az Európaiaknak földeket árendálni mivelés' vagy fabrikák' felállítása végett.

A' görög fondok 33. 1/2-re estek-le, mivel' az a' hír támodott volt, hogy Koburg Printz nem vállalja a' Királyságot.

Azt állittják, hogy Barbacena Marquis, elmenetele előtt Angliából, egy költsön-vevést alkudott-ki Brasilia' számára, melyről minden órán várják a' megerősítést. A' Tsászár, a' mint állittják, jussát tartja ahhoz, hogy azt a' summát, mint Portugalliának kezére-szolgáltatottat, ennek a' rovására tegyék, mellyet az ő' Leánya' hasznára, mint igasságos portugalli Királynéjéra fordítaná, hogy ötet a' királyiszékre felsegittse, melytől most ötet az erőszak tartóztatja-el. — Azt is hiszik némelleyek, hogy a' brasiliai Congress rá-vette volna magát, hogy a' versengésben a' Tsászár és az ő' öttse között, munkás részt fogna venni, és hogy az utolsó tudósítások' elmenetelénél, igen nagy buzgósággal dolgoztak egy hajóserég' felkészítésén. Hogy Don Pedro legalább a' leányát úgy akarja nézetni mint Portugall' Királynéját, ez, bizonyos.

Richard és Johan Lander Urak, kik az országlovszék akarattjával Afrikába utaznak, hogy a' Niger' foljását kitanul-

ják, jan. 8-dikán indultak el Portsmouth-ból: Badagri' Uralkodójánál, Adoli nevűnél, fognak ők bemutatattatni, az Öfge' nevében, mint királyi Tisztviselők; onnan mennek Katungába, Juriba' fővárosába, 's azután Haussába (a' hol Mungo-Park megbólt). Vissza fognak térni, vagy a' benin-i öbölön, vagy pedig Fezzan-on és Tripoli-n, a' mint a' Niger' folyása javasolja.

Londonban, nem-régiben elküldenek egy Ifjat egy targontzával a' vadállatok udvarába, tsontokért, a' mellyek ott rakásra voltak hányva. Eppen mikor rakodott, látja, hogy a' Leopard a' ketretzéből, mellyet elfelejtettek bezárni, kiugrik és egyenesen neki tart. Az őrző' szobája-felé szalad az Ifjú, a' mint erejétől telhetett; de alig tett egynehány lépést, már megmarkolta körmeivel az Ifjú két vállát. A' Leopardal a' maga' hátán és rémítő sikóltás-közben az őrző' ajtajáig hengergődött; de az be volt zárva. Végre, a' nagy kiáltásra, jönn két őrző, kik egy puskával addig verték a' vad állatot, míg a' fegyver össze tört és a' Leopard eszmélődés nélkül elterült. Az Ifjú a' Lázáretben van, és, nints halál-veszedelemben.

A' Morning - Journal, Standard és több ilyen szörű Journálok' lármájára is, semmi különös elő-készületet nem vehetni-észre a' Ministerium ellen, sőt inkább az Anti-katholikusok' nagyobb-része is Wellington Hghez adta volna magát, ezt mondja az angl. levelező. Ha mit a' repülő írások és journalbeli levelek után lehet várni, ez, mind universalis eszköz, mellyet a' Parlament' elébe terjesztenek a' mi' nyomorúságunk' gyógyítására. Horton Úr, egyáltalában emigratiót javasol: O'Connel Úr, az Unio' felbomlását, a' Szegénység-adó' behozását Irlandba, egész hazal jobbitásokkal együtt, és az a' két-

három lépésnyi kis hely, kívül a' földön, mellyet Robert Owen Úr kíván, hogy a' maga' politica vectis-sét neki vesse, 's az egész földet mennyországgá változtassa, abból áll, hogy neki megengedődjön, hogy "az ember ne azt hidje és érezze, a' mit akar; hanem, a' mit mindenkori fekvésében—kértelen hinni." Eza' mindennel-köz tévejgés az, mely a' minden jelenvaló gonoszt szülte, mely, minden eszközök mellett is a' hazát gazdagsággal és kényvel elő-segíteni, azt, szegénységgel és nyomorúsággal tölti-el. Anglia, gazdagnál-gazdagabb a' mechanikai esméretekben; de, szegény, politicalai és erköltsi tudományokban.— Az annyit rebesgetett Leopold Printz' felemeltetéséről a' görög thronusra, megoszlottak a' vélekedések. John Bull (a' köz-nép, az adófizető) alkalmasint nem dohogna az ellen, hogy egy olyan drága kosztostól megmenekedhetik. (ha Görögországért tsaknyan letenne az ő' 50,000 fontjért), de, ha Anglia' az által garantiára kényszerítettnek, mely azt háborúba bonyolíthatná, tsak — jobb ha neki pensióját tovább is fizetik. Az ellenkező Journálok nagy bűnnek tulajdonítják Wellington Hgben. azt a' plánumot, mellyet ő, a' mint állították, a' Királynak erővel a' nyakába akart nyomni. — A' Morning-Post egy értekezést ad ma elő Don Pedro ellen, mely tsaknem bizonyosan felsőbb, de nem legfelsőbb hatalomtól ered.

Frantziország

A' Gazette de France a' jan. 16-diki levelétezen a' kis tzikkejen kezdi: "A' Constitutionnel, ma, ezt mondja: "Az addressének tisztelettel teljesnek és erőhatalmasnak kell lennie." Ha Angliában egy Királyt meg akarnak ölni; a' vesztő-állást fekete posztóval takarják be, 's a' hóhér lárvát teszen-fel. A' Constitutionnel felek." A'

Gazette' vásárkikiáltója minden határt által-lép. És így, Népkövetek, kik az igasság' szavát a' királyiszek' lábainál teszik-le, hóhérok, kik a' királyt megölik; s az ő' fiui tiszteletjek a' thronus előtt, tsak előjökbe tartott lárvá. Ez a' szava a' liga' megörült Apostolainak; annyira ment a' dühösségtől és gögtől megrészegedett Helotának a' cynismusa (ortzátlansága), hogy, őtet, tsak mutatni kell a' hazának, hogy eránta utálságot és tsömört lehessen indítani. Frantiáák! esetek térdre Polignac Úr' előtt; — térdre, a' Bourmont Úr' hűsége előtt; a' Mangin Úr' kedvezése előtt; — kalapot vegyetek a' Peyronnet Úr' tisztes viselete előtt: külömben, tsak betstelen, királyölő, hóhérok vagytok. Nem ért még el az eszelősség oly' nagygrádust. Bontsátok-fel a' Kamarát ha olyan dühös gyűlölséggel viseltettek az eránt; ne hívjátok azt össze, hogy gyalázzátok, hogy azt 'söldos lázzasztóitok' ugatásának és mérges harapásainak prédájává tegyétek. Nagy Isten! mitsoda düh! a' Kamara' (Köveit), kik az ő' constitútiós jussaikkal élnek, gyilkosokkal hasonlítani össze! "

A' Gazette de Francea' napi hazugságok közzé számlálja a' Journal de Havre-ből, ezt: " Azt erősítik, hogy a' Király egy titkos audientían, Courvoisier úrtól annak indító-okát tudákozta volna, a' mellyen ő' az oppositóját építi, mellyet már egynehányszor jelentett-ki a' Tanáts' Elölülőjének javallatja vagy rendszabása ellen. A' Petsétörzőtől kinyilatkoztatott okok erős behatást okoztak az Ő-Fge' szívéen. Innen származott a' Gazette' mérge, és az oktan indúlatosság, mellyel ő' Courvoisier és Chabrol urakat, a' nélkül hogy ezeket kinevezné, megtámodja.

A' Journal de Toulouse-ban e' van: " Azon pillantatban, midőn az enrópai diplomatica Görogország' sorsával oly'

munkáson foglalatoskodik, a' mi' Ministeriumunk oly' váratlan meghatározáshoz fogott, melyre minden udvarnak megtsendül a' füle. Újj katonaság indul-ki kikötőinkből, Morea' elfoglalása' folytatására. Kelletinél jobban tudják, hogy a' régi Görögök' (Hellenek) feléledt népe két ellenkező behatások között oszlott-fel, kiknek versengések az ő' jövődjét vészedelemmel fenyegeti. A' muszka fél, a' Tsászár' győzödelmei által segített-vén, meghatározó kimenetellel ditsekedhetik, midőn Capodistriás Grófot Elölülőjének választotta: de az ánglus párt, Maurocordatoval legelől, békételenséget szór a' Senatusba, és nagy kiáltással követel más Felső-Főt. Ha Anglia nyer; úgy ez a' Felső-Fő, a' mint mondják, Sachsen-Koburg Leopold Printz fog lenni. — Ezen első tekintethez férkezik még egy más, a' legnagyobb fontosságú. A' londoni conferentiák újj határok közzé szorították Görögországot; a' mártz. 22-diki Protokollt, eltörölték, és minthogy a' mostani meghatározáshoz még a' Sultán' helybe-hagyása kívántatik; tehát a' Hellenek, még az ő' birtokjokban sem bizonyosok. Ha a' lézengő híreknek-hitelt-adhatni, nekünk, az Anglia' kandidatusát kell elő-segítenünk, valamint az újj Protocollt, mely az újjá született ország' határszéleit még-jobban összeszorítja. Talán méltóbb lett volna a' frantzia zászlóhoz, még több szerentsét vinni azon szomorú vidékbe; talán ditsősségesebb lett volna, egy nagy fajta planum szerént, a' navarini munkát folytatni.

Toulonból jelentik jan. 11-dikén, ezt: " A' Lamproie korvette, Dussault Kapitány, indul ma vitorla alatt, Levantebe, A' frantzia brigadenak viszen az 400,000 frankot, élelmet 'sat., Moreába: Ma-reggel vett hivatali levelet az ország-

lőszéktől, mellyet magával elviszen. Két Pap is van a' hajón, kik Palestinába-utaznak, és még egynehány utazó. Ezek a' liniahajók: Breslau és Provence, sietve ismét úthoz készítették: ma, minden kikötő-Főknak megparatolták, az arsenálnak minden segéd-eszközeivel, nagy hirtelenséggel készítsék-fel ezeket a' liniahajókat: Marseille városa, Scipio; fregatteket: Iphigenie, Dido, Armide, Syrene; korvetteket: Oise, Emulation; briggeket: Dragon, Cygne és Alerte, és a' többi, kikötőben fekvő hajókat igazgassák-meg, a' mennyire szükséges. Mindezeknek a' hajóknak vissza kell menniek Levantébe." — Jan. 12-dikéről jelentik ugyanonnan, hogy egy frantzia kereskedő egy algieri hajót üzött, egy-másikat pedig már el is fogott; ámbár még 12 frantia hadihajó fekkünne Algier előtt, és a' Regenségnek csak az a' két rossz kikötője, Oran és Algier, van. Labretonniere Ur oda hagyja ezen hajóosztály' vezérlését és Massieu de Clerrol, az ő' Következője, nyerne-meg azt a' ditsósseget, hogy a' Dei-től elégtételt követeljen, sértegetéseiért, mellyet nem kellett volna oly' soká hagyni büntetetlenül. — Egy tengeri megtámadásról beszélnek egy híres Adm. vezérlése alatt. A' földi Katonaságot, egy, a' régi-hadsereg' Osztály-Generalja fogná vezérelni; a' kinek Marsal-páltzát ígérték. Az alatt míg a' Sultán' közbenjáró lett egy barátságos eligazításra, megengedettett a' Regentiának egy korvettet, egy fregattet és 2 brigget Algierből kivitorlázni, mellyeket a' Sultán saját szolgálattjára kívánt. De ezen kedvezésnek egynehány Korsár is hasznát vette, kik most a' közép-tengert veszedelmessé tették. — Jan. 15-dikén megégett Toulonban Scepter liniahajó. — A' kár 250,000 frank. Egynehány Matróztot meg fogtak.

Triestben is panaszkodnak a' térről, mely miatt még a' magazinokat is bezárták, és a' Számvetőségeken oly' tsendesség van, mint a' legnagyobb ünnepe napokon. A' hajókázás fenn-akadt, és csak a' legszükségesebb dolgokat teszik. A' hajók a' legfelső árbotzig bé vannak terítve jéggel, és dec. 27-dikén megfagyott egy Matrotz.

Lombard-Venetia-ország

Ö-ts. Magassága, a' Főhertzeg-Vice-Királyné, jan. 16-dikán este szerentsésen gyermekágyba esvén, Printzet szült. Mind a' -ketten kívánt jó egészségben vannak.

Hansevárosok

Bremen, jan. 6. — Egynehány héttel, ide is megérkezett a' marokkói Tsászár' levele, mellyet ő a' 5 Hanseváros-hoz, Hamburg, Brëmen, Lübeck, igazított, ezeket felidézvén, hogy neki esztendei adót vagy ajándékot Marokkoba küldjenek; hogy annál-fogva a' marokkói tolvajok által ne háborgattassanak, midőn hansevárosi hajók Spanyolország' partjain és a' közép-tengeren járnak. Úgy mondják, hogy a' Hansék valósággal készek ezt az adót megadni, mert ha a' kereskedésott háborgatás nélkül akar foljni, nekik pedig egy hadi hajójok sints, mit tegyenek. De, hihető, talán-tsak ideig-óraig teszik ezt meg, míg Angliával ebben valami Kötést tesznek.

Muszkaország

A' hajósereg' tsászari Gen. Stábjának tudományos Biztossága' Memoirjának utolsó száma, az itt következő névsorát adja-elő az 1828-dik esztendőben, Péterváron, Cronstadtban, Archangelben és Astrachanban a' hajóműhejkről lebotsított hajóknak: Liniahajók: Emhelten, 84 ágyús, Arcis, Katzbach és Culm, mindenik 74 ágyús; Fregattek: Nadesda (remenység) 24 ágyús, Ersébeth, Katalin, Löwiez Hgné, mindenik 44 ágyús; Brig-

gek: Turámantsai, Djevabulak és Ardebihl 8 ágyús, Telemach, Ulysses, Fhönix 20 ágyúsok; a' Raduga (szivárvány) 14 ágyús; az Opit (próba) gőzhajó, Ochta, Nawa, Kura és Araxes; egy ágyúloop és két más hadi-hajó.

Jan. 7-dikén indultak-el Odessából a' török Követek Pétervár-felé, Wosnesensk-en, Elisabethgrad-on, Poltawa-n, Charkoff-on, Krusk-on, Orel-en, Tulan és Moskó-n által. Az ő' kísérőik, egy-kevés tselédet kivéven, mind elútaztak velük. Az equipage (kotsik, szekerek) száma, a' Tisztekével együtt, 35: posta-szánkákat a' Kurirok alá, ide nem szám-lálva. Egynehány nappal elútazások el-lött, jelen voltak a' Követek a' 14-dik Vadász-regement reserva-tapatjának a' parádéján, mely sok katonai fordulást tett. Halil-Basa annyira meglegedett ezzel a' parádéval, hogy, ámbár nagy hó esett, addig ott nem hagyta azt, míg vege nem lett.

A' pétervári vámjövedelem 1811-ben, ment 5,562,332 rúbelre. Azóta, fel-ment ez apránként, úgy hogy már 1829-ben 36,474,191 rúbel volt.

Paskewits Gróf megvásárolt Erzerumban 34 kézírás és 2 nyomtatott Munkát, és, 9 kézírással együtt a' bajasid-i Könyvtárból, Pétervárra küldötte. Ezek között van Persita' és Arabia' régi históriájának két első része, melyeket Kazi-Achmed, Ben-Kelleku dolgozott, — egy ritka arabs Munka; azonkívül, egy régi Munka a' Derbend' históriájáról, tatár-nyelven.

Görögország

A' Courrier de la Grèce szerint, dec. 17-dikén érkezett Ribeaupierre Ur egy muszka fregatten, Máltából Porosba. A' mint mondják, innen mindjárt indul Smyrnába, 's onnan Konst. poljba, hogy a' frantzia és ánglus Követtel együtt, a' londoni tanátskozás szerint, Görögország' végső sorsát igazítsák - el.

Nov. 15-dikéig, sehol semmi szesze nem volt a' londoni újj tanátskozásnak. Most hiszik már azt, a' mit egynehány nappal ezelőtt egy oct. 26-dikai Protocollról és más nagy fontosságu actákról Görögország' sorsára-nézve, egész bizodalommal mondanak. — Rigny V. Adm. 's egy nappal azután V. Adm. Malcolm, elmentek Eginából. Dec. 27-dikén érkezett ide, 16 napi vitorlás után Máltából Alexander Newsky muszka liniahajó.

Capodistriasi Elölülő, indult ugyanazon hónap' 9-edikén, Gerard Obester Gen. Adjutánsával együtt a' szigetekre: 10- és 11-dikén Hydrában és Sprezziában tartóztatta ötet az ellenkező szél; 12-dikén kiszállott Peribolinál és földön utazott Porosba; a' honnan 15-dikén Navarin muszka korvetten tovább ment: 16-dikán megállott az ambelaki-i hajótanyán és ma nap' Salamis városotkába ment; a' hol többféle hadsereget keleti Görögország' részéről elő-talált, főbb Tisztjeivel együtt, mint mári; Grisiotis, Hadsi Petru Christodulo, Dyovunioti, Hadsi-Christo'sat. Katonák, vezérek egyre omlottak az Elölülőhöz, nem lázasztó kiáltással, mint némely idegen intselkedők talán ketsegtették magokat; hanem, az igazi öröm kifejezésével, több ízben mutatván-meg a' Státus' Elölülőjének az ő' bizodalnok' és tisztteletjek kívánságát. . . Az ő' megjelenése, megszegyenítette a' büntetésre méltó intselkedők' kevés számát, kik még egy istentelenség' műszerei is lévén, mellyet jobban nem akarunk megbéjjegezni, hitetlen sugallások által, iparkodtak a' katona' hajlandóságát is eltsábítani. Most, valamint mindég, nem volt siket a' hadsereg a' be-tsület' és a' hazaszeretet' szavára. Nem sokára rendbe fognak szedetni a' Salamisban össze-gyűlt katonaságok is, valamint a' nyugot-görögországheliek. —

18-és 19-dikén, Rodios Óbester, rendkívülvaló Inspector, sok sereget botsátott még egyszer által a' vizsgálaton, és 20-dikán kezdődött - el a' hatralévő 'söldök fizetése. Az előttvaló nap' Porosba ment az Előülölő, s onnan Eginába, a' hol őtet a' Ribeaupierre Úr' otléte vissza fogja tartóztatni.

Törökország

Áfrikából következik itt egy olyan tudósítás, mely a' mi' civilizált gőgös Európánknak némely tartományát, és sok tekintetben, megszegyenítheti. Ez az újjaszületésű tudósítás, mind az egészen, mind a' diribdarabjában civilizált Kereszténység' egész figyelmét megérdemli. — A' Párisi Globe' tehetős levelezése által jutunk ezen tanúságos civilizatio-kezdet' summás leírásához. Nem tsak Görögország Keleten az, mely magát gyökerestől újjá szüli, hanem egy annál is régibb, tudományok' hajdani fészke, Égyiptom.

Közel esztendeje már, úgymond a' tudósító, hogy Égyiptom' fővárosában — (az égyiptomi Vice-Király Könyvnyomtatójában, Bulakban, Cairó' kikötőjében), egy Híradó jönn-ki. Ezen Foljóírás' formája olyan-forma nagyságu, mint a' frantzia Globe, az utolsó béjgeg- (stempel-) törvény előtt volt. Mindenik lapja 2 hasábból áll, mint az Erdélyi Híradóé; egygyik hasábon vannak a' tzikkejek török, a' másikon, ugyanazok, arabs - nyelven. A' török nyelv Égyiptomban a' győzdelmeskedőké, azaz, az országglőszéké és az előkelő Státustisztviselőké; az arabs pedig a' meggyőzöttettké, úgymint a' népe és az altisztviselőké. Középen (hihető, a' két hasáb (Spalten) között), emelkedik-fel egy pyramis (tornyodzó), széles talpon: jobb-felől áll egy azon pálmafák között, mellyeket Liuné a' plántaország' Fejedelmének nevez: balról tün-

döklik a' nap' karikája, még félig eltakarva az antiquum monumentum által. Elől, a' pyramiden áll a' Híradó Titulussa, szószerént magyarra fordítva: Kaíro' Történetei. A' pyramide felett van a' Híradó' Számja; e' mellett két-felől, a' hónap' napja és az esztendő: ezek alatt, barometrumi jegyzések.

Gondolhatja Uraságod, hogy mindazon tudósítások' elő-adásával, mellyek az ekkorig kijött számokban elő-fordulnak, nem kívánom fárasztani. Elég lessz Uraságodnak, ha azok között némellyeknek rövid értelmét adom elő, hogy ezen Jelenet fontosságát megítélhesse. — Jegyezzük-meg először, hogy ez a' Híradó a' V. Király' parantsolatait és Végzéseit és a' legnevezetesebb eseteket a' tartományokban, a' köz munkákat, a' mellyekhez fognak, a' hadi-hajók' építését, a' kereskedő hajók' megérkezését és elindulását, európai szorgalmak' behozásának próbátételeit, és még messze-országokról szóló tudósításokat is hirdeti — Ezen égyiptomi Híradó által tehát, ki tanultuk már: 1) Hogy Mohamed - Ali meghatározta, a' frantzia Számvetés-mód, a' Ket-tős-Számtartás' behozását, és hogy a' Számtartó Tiszteknek módot szerzett annak megtanulására. 2) Hogy ennekután a' Perceptorok (Seraf, hajdan: Kasseffs) a' benn-születettekből, akarmelyik Sectához tartozzanak is ezek, vétetnek. Ekkorig, tsupán Örmények, Sidók és Görögök, kik Égyiptom' földjén idegenek voltak, foglalták-el ezen Hivatalokat. 3) Hogy a' Cairo' váratskájában egy nagy kiterjedésű épület állíttatott-fel, melyben a' Statusszámtartás-könyvek fognak tartatni; és hogy ezen archiv-épület mintegy 200,000 frankba került (a' 47-dik szám alatt). 4) Cairóban egy practica Kormányozás-oskola állíttatott-fel, melyből fogják venni a' Memur-okat (Pro-

fectusokat) és Moawyn-okat (Alprefectusokat). Ezt az oskolát igazgattja egy Director, azon útmutatással, hogy a' tartományi Számadó - Kormányozást tanítsa; és egy Seich-ol-Beled (városi és falusi Bíró) azon hagyással, hogy a' munkába-vett földmivelésben, és a' tartományok' földmivelési statisticájában letzkéket adjon. 5) Hogy az elmúlt esztendő' Ramadan-jának 18-dik napján egy ang. Ingenieur, Gallois nevezetű, a' maga kertjében, sok előkelő Egyiptomiak' az ang. Konzúl', és sok más, régóta az országban lakó frank familiák' jelenléte-tekben, próbát tett a' páravilágítóval. Azt teszik hozzá, hogy a' Vice-Király tette ezt a' nyilvános próbát, hogy népének mutassa, mennyire ment már az európai szorgalom, 's nekik annak a' hasznát értessekre adni, a' mit más országoktól tanulhatni, kik olyan szerentsé-sek, hogy a' feltalálásoknak, hasznokat-veszik, mellyek oly' sok tanulást és költséget kívántak. A' Nro. 19, mely ezt a' lett-dolgot jelenti, azt veti hozzá, hogy ez az Experimentum minden jelenvöl-tak' köz-tsudálkozását felindította, és hogy az ang. Ingenieur, javallotta a' V. Király' kertjét, Subra-ban, 50 ezer frankért, munkát és épület-szereket ide-számlálva, ki-világosítani.

Egy más Nro. a' 46-dik, egy igen emlékezetes statistica tabellát mutat elő az alexandriai arsenálról, mely már sok esztendő-olta fenn-áll; de 5 hó-nap-olta egészen más-formába változtatott, a' frantzia arsenálokhoz szabva.—Egy más számhoz tett Tóldalékban van a' minden áruportékák' szabott ára tabellája (preis-Courant), a' mik tsak a' Nagyúr' Státusaiból Alexandriába érke-zenek. Ez, áralaló, hogy a' vám' beszede-sére fundamentomúl szolgáljon. Ezt az ér-ték-tabellát, együtt készítik, a' Vámdi-

rector Alexandriában és a' portékák Sen-salbjai minden nemzetekből kiket ezen tu-lajdonságban a' helybeli Felsőbbség meg-esmér.—Ezen Híradó' némely levelei büntetéseket is emlitenek, mellyeket katonai és pölgári Tisztviselőkon elkövettek. El-beszéli a' lett-dolgot, és a' büntetés' fun-damentomait megmagyarázza (megtörö-közi). — Végre, jelenti egy Nro., hogy a' halalos büntetés Egyiptomban, min-den gonosztételre-nézve — politikai 's a' Koptek' tolvajságát, kik némely legelső Státus-hivatalt viselnek, kivéven eltörölte tett. Még a' gyilkosságért és hamis pénz-tsi-nálásért sints az megtartva. A' halál hely-lyett kényszerítő munkát ítélnék az ale-xandriai arsenálban 10, 20, 30 esztendő-re 's halálig. Ez, a' Státusnak nagy nye-reség és több gonosztévő fél tölle, mint az egy minutumban megeshő haláltól. (vé-gezete következik)

Hirdetés

Doboka Vármegye' Czege nevű helységében, Méltóságos Gróf Wass Dániel Ur Öngánál találhatik rész-szerént 1822-béli, nagy-résztent pedig 1823-béli valóságos Tokaji derék asszú-szőlő-bor, mely öt puttonos Göntzi-hordókban conserváltván, a' maga' különös kedvességű jó ízével ajánltatik; vedre Nyóltz forint Conv. pénzben.

—O—

Nagy ok nélkül nem marad üressen.

—O—